

Geçenlerde, Tarih-i Gâli?en-i Maâif adlı iki ciltlik eski harfli tarih kitabını okuyordum. I. Cildinin 417. sayfasında Sultan Osman'ın, o?lu Orhan'a vasiyetleri kaydedilmi?. Bu vasiyetlerin, Diyanet Gazetesi okuyucularıyla ilgili oldu?unu d?nerek Tarih k?esinde takdimini faydalı g?d?m.

Önce eser hakkında kısa bir bilgi vereyim: Gâli?en-i Maâif, bir umumi tarih kitabıdır. Önce Hazret-i Adem'den başlayarak peygamberleri kısaca anlatır (C?mlesine halisane salı ve selâlarımız arzederiz). Sonra Hazret-i Muhammed SAS'ı geni? anlatarak Emeviler, Abbasiler ve sair ?sl? devletlerine geçer. I. Cilt 407. sayfadan itibaren de Osmanlı devletini anlatmaya başlar; 2. Ciltte Sultan Abd?lh?id I devri sonuna kadar getirir. Eseri Feraizcizade diye tanınan Seyyid Mehmed Sa? Efendi kaleme almı? ve muhtelif kaynak kitaplardaki malumatın l?zumsuz teferruatını s?zerek, mukayeseli ?lmalar yaparak 10 yılda ikmal ve itmam eylemiştir. 1249 hicri 1834 mil? tarihinde bitirdi?ini kendisi belirtiyor, ikinci cildin sonunda, Dersiam Feriz Mehmed Efendi'nin o?lu oldu?unu, Bursa'da do?du?unu, hi?cu?u bulunmadı?ın?, Emir Sultan Camii'nde hatiplik vazifesi yaptı?ın? beyan ederek, tahsil ve terbiyesini hangi hocalardan ikmal etti?ini açıklıyor. (Bk. s; 1685 vd.) Bursalı Tahir, Osmanlı M?ellifleri adlı eserinde M?ellif Mehmed Said Efendi'nin 1251 hicri 1835 mil? tarihinde vefat eyledi?ini ve Emir Sultan Camii hazinesine defnolundu?unu kaydeder. Allah rahmet eylesin...

Osman Bey'in a?aya derc edilen vasiyetleri, hi?olmazsa XV-XVI. asırlara kadar samimiyet ve titizlikle tatbik edilmiştir. Devlet, ihl? bir dindar?a dayanan bu temel felsefe ve zihniyetle idare edildi?i m?ddet y?kselimi ve ilerlemiştir. Hududların k? geni?lemesi, haberleşme ve ula?ım imkânlarının azl???ı, ?sl? emindeki di?er devletlerle irtibat ve koordinasyonun sa?lanamaması, d?man devletlerin daima m?terek hareketleri, Avrupa'nın co?rafike?iflerle zenginleşmesi... gibi sebepler hasm devletleri bizden daha kuvvetli ve ileri bir duruma y?kseltti? ve Osmanlılar?n Avrupa hareketinin duraklamasına yol açtı?. O zamandan beri başta asker?tedbirler olmak üzere pek k? ?sl?at ?lmalar? yapılmı?, eserler yazılmı?tır. Bunlar arasında g?den ka?n ve ihmale uğrayan; hattı?uurlu veya kasıtlı m?dahalelerle tahrip edilen hep mill?ve manev?de?erlerimiz, imanımız, k?lt?rel ve moral g?çlerimiz olmuştur. Halbuki varlımızın ve muvaffakiyetlerimizin asıl sebepleri onlardı?. Bugünkü buhranlarımızın ve anarşinin de temelinde, ayn? tutumun devam ettirilmek istenmesi; yani bizi biz yapan, cihanın hayranlımızın ?zerimize ?ken imanımız, tarih ?uurumuzu, mill?ve manev?de?erlerimizi hor ve hakir g?mek ve kurtulu?u başka re?telerde aramak zihniyeti yatmaktadır.

Bu yanlış gidi?i ?leyecek ve milletimize gerekli moral g?çeri ona verecek kadro ancak Diyanet Te?kil? g?evlileri ve imanlı, ?uurlu m?nevverler olabilir. Ne mutlu bu asil g?evin ?uuruna erebilen; Milletimizin y?kselmesi uğrunda olanca g?c?n? sarfetmekten ka?nmayan fedak? himmet erbabına!